

Utoqqalinermi pensionisiat pillugit inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuummut nassuiaatit

Nalinginnaasumik nassuiaatit

1. Aallaqqaasiut

Ukiut arlallit ingerlaneranni naalackersuinikkut amerlanerussuteqartunit kissaataasimavoq nunatsinni utoqqaat atugarisaat pitsanngorsarneqassasut. Taamaattumik maanna Inatsisartut peqqussutaata atuuttup 2003-mi atuutilernerata kingorna, Inatsisartut ataatsiminnerini aalajangiiffigisassatut siunnersuutit arlallit saqqummiunneqartarsimapput, tamarmik utoqqalinermi pensionisiallit aningaasatigut atugarisaasa pitsanngorsaavigineqarnissaannik siunnertallit.

Suleqatigiissitaliaq atorfilittanik inuttaqartoq pissutsinik nunami maani utoqqalinersiutillit atugaannik misissuigasuarlunilu nassuiaasiortussaq pissutsillu utoqqaat atugaasa qanoq iliorluni pitsanngorsaavigineqarnissaat pillugit siunnersuummik saqqummiussisussaq Naalackersuisut 2006-imi upernaakkut pilersippaat.

Nassuiaat Inatsisartut 2006-imi ukiakkut ataatsimiinneranni saqqummiunneqarpoq, utoqqalinermilu pensioneqartitseriaatsip siunissami qanoq ittuunissaa pillugu oqallinnermut tunngaviulluni.

Nassuiaammi utoqqalinersiaqartitseriaatsit assigiinngitsut saqqummiunneqarput taakkulu atuutilersinnerisigut aningaasartuutissaasinnaasut naatsorsorneqarsimapput.

Inatsisartut oqallinnerat tunuliaqutaralugu Inatsisartut Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliaat isumaliutissiissusiorpoq, tassani utoqqalinermi pensionisiaqarnerup qanoq allanngortinneqarsinnaanera pillugu arlalinnik inassuteqaatinik saqqummiussisoqarluni.

Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaa tunngavigalugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut saqqummiunneqarpoq akuerineqarlunilu, tassani utoqqalinermi pensionisiat pillugit malittarisassat arlalitsigut allanngortinneqarnissaat Naalackersuisunut peqqussutaalluni.

2. Siunnersuutip immikkoortui pingaarnertit

Malittarisassanut atuuttunut sanilliulluni allannguutininik makkuninnga aalajangersimasunik siunnersuut imaqarpoq:

- Utoqqalinermi pensionisiat aamma siusinaartumik pensionisiat immikkoortinneqassasut.
- Ukiutigut killissarititaasoq 63-iniit 65-inut qaffanneqassaaq 1.januar 2008 aallernerfigalugu atuutilersussamik, taamaattorli ikaarsaarnermi aaqqissuussineq 2010-mi januaarip aallaqqaataat tikillugu atuutissasoq.
- Utoqqalinermi pensionisialimmut kisermaamut aappariinnullu, aappaannaa utoqqalinermi pensionisiaqarsinnaatitaasumut utoqqalinermi pensionisiaq kr. 88.812,00-niit kr. 110.000-nut qaffanneqassasut.
- Utoqqalinermi pensionisialinnut aappariinnut, tamarmik utoqqalinermi pensionisiaqarsinnaatitaasunut utoqqalinermi pensionisiaq kr. 133.212-iniit kr. 150.000-nut qaffanneqassasut.
- Isertitat akileraarutaasussat, taamaallaat pisortanit pensionisiat pinnagit, maleruagassiorneqarneranni killissarititaasoq kisermaanuk ukiumut kr. 56.000-inut aappariinnullu ukiumut kr.84.000-inut aalajangersarneqarpoq.
- Utoqqalinermi pensionisiat, isertitaqarnermi pensionisialimmut kisermaamut isertitat ukiumut kr. 228.000-iuppata aappariinnullu ukiumut kr. 318.000-iuppata atuukkunnaassasut.
- Utoqqalinermi pensionisialik nammineq inuttut isertitaqanngitsoq pensionisiallip kisermaap pissarsiassaasa 50 %-iinik, katissimallugu aapparisaq inooqatigisalluunniit isertitai akileraarutaasussat aalajangiisuutinnagit pisinnaatitaassasoq.
- Utoqqalinermi pensionisiat akit allangornerat malillugu iluarsivigineqartassasut.
- Pensionisiat pillugit peqqussut nutaaq 2007-imi juulip aallaqqaataaniit atuutilissasoq.

Kommunit utoqqalinermi pensionisialittatik pillugit paasisutissanik Naalakkersuisunut nassiussisarnissaat pillugu aalajangersagaq matuma saniatigut siunnersuummut ikkunneqarsimavoq. Pisussaataaffiulli tamatuma Namminersornerullutik Oqartussat konto-t nalunaarsorneqartarnerat pillugu ilitsersuutaanneererpoq, peqqussummili pissusaaffiup erseqqissarneqarnissaa pissusissamisoortutu isigineqarsimalluni.

Inummut tapinik agguaaassisarneq pillugu allannguutit siunnersuutip matuma saniatigut imarai. Siunnersuut malillugu inummut tapit utoqqalinermi pensionisialimmut, aningaasaqarnikkut atugarisai ilungersunartuuppata taamalu aningaasartuutissanut sukumiinerusumik aalajangersakkanut taamaallaat siunissami tunniunneqartassapput.

Siusinaartumik pensionisiat aamma utoqqalinermi pensionisiat malittarisassiunneqarnerisa immikkoortinneqarneri immikkut tunngavigalugit peqqussutaareersumik allangortiteriinnarani utoqqalinermi pensionit pillugit nutaamik peqqussusiortoqarnissaa pissusissamisoornerusutut isigineqarsimavoq.

Allannguutissat siuliani taaneqartut siunnersuummut ilanngunneqartut saniatigut peqqussutip oqaasertai erseqqissaatillu suliarineqarput, soorluttaaq malittarisassat aaqqissuussaannerat peqqussummit atuuttumit allaanerussuteqalaartoq.

3. Aningaasarsiornikkut aqutsinikkullu pisortanut kingunissat

3.1 Aningaasarsiornikkut pisortanut kingunissat

Nunap Karsiata kommunenullu aningaasaqarnikkut annertunerusumik aningaasartuuteqalernerat siunnersuutip kingunerissavaa. Tamanna utoqqalinermi pensionisiat qaffanneqarnerannik, utoqqalinermi pensionisiallit utoqqalinerusalernerannik kiisalu 64-inik 65-illu ukiullit eqqarsaatigalugit ikaarsaariarnissami aaqqissuussinermik atuutsitsilernermik, akit allanngoriartornerat malillugu utoqqalinermi pensionisianik iluarsisuteqartalernissamik kiisalu akileraarutigut iluanaarutaasartunik allanngortitsinermik pissuteqarpoq. Tassunga inummut tapinik pisinnaatitaanermut tunngatillugu, siusinnerusumit sukannernerunermik allannguuteqartoqarnera, taamaattumillu malunnaateqarluartumik atuinikinnerulernissamik naatsorsuutiginninneq ilaavoq. Ukiumut 4 mio. kr.-it missiliussagaat tagginneqarpoq, ikileriaatit 10 mio.kr.-iullutik.

Naatsorsuutitut tunngaviliisuusussaapput utoqqalinermi pensionisianik qaffaanerup kingorna kommunit aningaasartuuteqarnerussutissaat aamma kommunit isertitaqarnerussutissaat, kommuninut tapiissutitut utertinneqartartussat/akiligassanngortinneqartartussat.

Utoqqalinermi pensionisianik allannguinermi akiligassat peereerlugit sunniutissat tamakkiisut

Aningaasat mio. kr.- inngorlugit							
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Utoqqalinermi pensionisiat</i>	A	271	298	298	298	298	298
<i>Utoq. pensionisiallit 64-inik 65-inillu ukiulinnut 1. jan. 2009-mi 1. jan. 2010-milu atuutilersussaq</i>	B	29	58	44	15	0	0
Utoq.pensionisiat tamakkerlugit	C=A+B	300	356	342	313	298	298
Pensionisartut amerlissutaat	D	30	40	50	60	70	80
Siusinaartumik pens.	E	0	0	9	26	35	35
Akit allanngorarneranni iluars.	F	0	0	12	23	35	47
Utoq.pens. aningaasartuutit tamakkerlugit	G=C+D+E+F	330	396	412	422	438	460
Konto pingaarneq 30.12.08	H	241	247	257	267	267	267
<i>Kommunernes udgifter til alderspension</i>		267,78	274,44	285,56	296,67	296,67	296,67
<i>Kommunernes udgifter til</i>		26,78	27,44	28,56	29,67	29,67	29,67

<i>alderspension</i>							
Kommunit utoq. Pens. Aningaasaliissutaat	I	27	27	29	30	30	30
Aningaasaliissutit katillugit	J=H+I	268	274	286	297	297	297
Akileraarutinit iluanaarutit	$K=(G-J) * 43$ %	27	52	54	54	61	70
Inummut tapit	L	10	10	10	10	10	10

Takussutissiami tullerriaat imaraat:

- Utoqqalinermi pensionisianut aningaasartuutit katinneri tassaapput pensioniseriaatsimut nutaamut aningaasartuutit Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmit naatsorneqarsimasut.
- Pensionisiallit amerleriarnerninut immikkut aningaasartuutit Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasut amerliartornerannik naatsorsuisimanera aallaavigineqarpoq, matumani naatsorsuutigineqarmat utoqqalinermi pensionisiallit amerliariarnissaat.
- Utoqqalinermi pensionisiaqarnissamut ukiut 63-iniit 65-inut qaffanneqarnerata kinguneranik siusinaartumik pensionisialinnut aningaasartuutit qaffariarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tassani pineqarput 63-inik 64-inillu ukiullit, taakkulu 40 aamma 45 %-iisa siusinaartumik pensionisiaqalernissaat naatsorsuutigineqarpoq.
- Tamatuma kinguneranik siusinaartumik pensionisiallit 2012-ip tungaanut 380-inik amerleriassanganneqarput, ukiumut pisartakkat 88.812 kr.-ussallutik, taamaattumillu ukiuni pineqartuni ukiumut aningaasartuuteqarnerussutissat naatsorsuutigineqarlutik 35 mio. kr.-t.
- Akit allanngorarnersa kingunerannik ukiumut ilivitsumut 3 procentpointit akinut iluarsiiisutaasarnissaat juulip qaammataaniit 2007-mi juulip qaammataanut naatsorsuutigineqarpoq. Akit allanngorarnersa qaffaatissaattut naatsorsuinermi atornerarpoq 2,5 %, taamaattumillu akit allanngorarneri naapertorlugit 2009-mi iluarsiiisuteqartoqassaaq.
- 2007-imyut Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuummi siunnersuutigineqarpoq aningaasaliissutissat kontomi pingaarnermi 30.12.08-miissasut Utoqqalinermi pensionisiat. Ukiuni 2011-mi aamma 2012-imi kisitsisit atornerartut 2010-mi atuinnermit tunngavigineqartut allanngortinnagit ingerlatiinnarneqarput.
- Kommunit utoqqalinermi pensionisianut aningaasaliissutaat pineqartumi aningaasaliissutit tamarmiusut 10 %-eraat.
- Akileraartutitigut iluanaarutissat naatsorneqarsimapput "utoqqalinersianut aningaasartutit katinneri"-sa aammalu immikkoortinneqarsimasunut "Aningaasaliissutit katinneri"-sa assigiinngissutaasut. Akileraarutissap 43 %-iunissaa tunngavigineqarpoq.
- Aningaasaliissutissatut siunnersuutigineqartut kontomit pingaarnermi 20.11.70 suliniutinut nutaanut Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuummit

2007. 2011-mi aamma 2012-mi aningaasaliissutit 2010-mit aningaasaliissutit annertussusaat allanngortinnagit ingerlateqqinneqarput.

- Utoqqalinermi pensionisialinnut inummut tapinut aningaasartuusartut ullumikkut ukiumut 14 mio. kr.-t missaanniittarput. Pensionisisitseriaaseq nutaaq malillugu aningaasartuutit 4 mio. kr.-nut appariarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, taamaattumillu allannguinerup malitsigisaanik aningaasartuutit 10 mio. kr.-t missinginiinnissaat naatsorsuutigineqarluni.

Aningaasanut Inatsimmi 07-mi utoqqalinermi pensionisiassanut kr. 35,5 millioner sillimmatit immikkoortinneqarput, ukiunilu 2008 – 2010 kr. 64-66 millioninik qaffasissuseqarlutik.

Kommuneqarfinnut isumaqatigiinniarnert inernerit apeqqutaallutik aningaasaliissutigineqareersimanngitsunik siumut naatsorsuutigineqareertariaqarput, ukiunilu aggersuni qaffakkiartorumaartunik.

3.2. Pisortnut aqutsinikkut sunniutissat:

Utoqqalinermi pensionisarnermut ukiussarititaasunut killiliussap qaffanneqarnerata kinguneranik, inuit ikinnerusut peqqussummut attuumassuteqalernissaat naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattumik siunnersuutip maannakkut malittarisassanut atuuttunut naleqqiulluni kommuninut allaffissornikkut oqilisaassinissaa naatsorsutigisariaqarpoq. Taamatutaaq inummut tapinut malittarisassap kinguneranik kommunit allaffissornikkut oqilisaanneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, siunnersuut malillugu inummut tapit aatsaat immikkut ittumik pisoqartillugu tunniunneqartalersussaammata, taamalu aatsaat tunniunneqartalissallutik pensionisialinnut aningaasaqarniarnermikkut ajornartorsiuisunut.

Siunnersuutip kinguneranik kommunit Naalakkersuisunut utoqqalinermi pensionisiaqartitaat pillugit kisitsisitigut paasissutissat nalunaarutigisalisavaat, taakkulu allaffissornikkut taasarialimmik kinguneqarnissaat naatsorsuutigineqanngilaq, takuuk oqaaseqaatini § 24.

4. Inuussutissarsiornermut aqutsinikkut aningaasaqarnikkullu kingunerisassai

Utoqqalinermi pensionisialernissap ukiunik marlunnik qaffanneratigut, 63-iniit 65-inut, naatsorsuutigineqassaaq suliffeqarfinnut pitsaasumik kinguneqarnissaa, tassami 63-inik 64-inillu ukiullit amerlasuut suliinnarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaammat.

5. Avatangiisinut pinngortitamullu kinguneqaatissat

Siunnersuut avatangiisinut pinngortitamullu kinguneqaateqassanngilaq.

6. Innuttaasunut aqutsinikkut aningaasarsiornikkullu kingunerisassai

Siunnersuut innuttaasunut allaffissornikkut kinguneqaateqassanngilaq.

7. Kingunerisinnaasai allat pingaarutilit

Siunnersuut allanik pingaarutilinnik kinguneqaateqassanngilaq.

8. Naalagaaffeqatigiinnermut namminersornermullu tunngasut

Siunnersuut Naalagaaffeqatigiinnermut namminersulernissamullu tunngatillugu sunniuteqassanngitsoq nalilerneqarpoq.

9. Oqartussaasunut suliniaqatigiiffinnullu il.il tusarniaanerit

Siunnersuut makkununga tusarniaassutaavoq: NUSUKA, KANUKOKA, SIK, Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat, AK, IMAK, ILIK, PIP, ASG, PPK, KNAPK, APK, Namminersornerullutik Oqartussat Pisorta qarfiinut tamanut, Utoqqaat Peqatigiiffiat kiisalu Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfik.

Suliffeqarfiit kattuffiillu ukua tusarniaanermi akissuteqarsimapput: KANUKOKA, ILIK, KNAPK, SIK, IMAK, Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat, AK, Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfik, KIIP, Sulisoqarnermut Inuussutissarsiornermullu Pisorta qarfik, Peqqinnissaqarnermut Pisorta qarfik, Akileraartarnermut Pisorta qarfik, PPK, Aningaasaqarnermut Pisorta qarfik, Utoqqaat Peqatigiiffiat.

Peqqinnissaqarnermut Pisorta qarfik, KIIP, ILIK, AK, KNAPK, Akileraartarnermut Pisorta qarfik kiisalu Sulisoqarnermut Inuussutissarsiornermullu Pisorta qarfik oqaaseqaateqarsimanngillat.

KANUKOKA ima oqaaseqaateqarpoq:

Utoqqalinermit pensionisiallit siusinaarlunilu pensionisiallit pillugit inatsisitugit immikkoortinneqarneri ilalerneqarput.

Innarluutillit pillugit peqqussummi kiisalu utoqqalinermit pensionisiaqartunut ikiuisarnerup nanginneqartarneranut tunngatillugu ataqtigiisitsiniartarnerit suli amigarput, naak utoqqalinermit immikkut ittumik ikiorserneqarnissamut innarluuteqarnertik pissutigalugu suli pisariaqartitsisaraluartut.

Naalackersuisut annertusisamik innarluutilinnut ikiorsiinissamut inatsisartut peqqussutaanni nr. 7, 3. novembari 1994-immersumut allannguutissamik saqqummiussa qarput, taamaalilluni ukiunut piunasaqaat 65-inut qaffanneqartussanngorlugu. Allannguut 1. januar 2009-mi atuutilersussatut siunnersuutigineqarpoq, utoqqalinermit pensionisiaqalernissamut ukiorititap qaffanneqarneranut ilutigitillugu.

Taamatuttaaq KANUKOKA isumaqarpoq, utoqqalinermit pensionisiallit, assersuutigalugu ernuttaminnik pilersuisussatut akisussaaffeqartunut meeqqat tapiinik pissarsisinnaatitaasariaqartut. Naalackersuisut siunnersuummi uani allannguuteqarput, imaalillugu utoqqalinermit pensionisiallit, meeqqanik 18-it

inorlugit ukiulinnik pilersuisussaataitaasunut meeqqat tapiinik pissarsisinnaatitaanissaat periarfissaqartilerlugu.

Taamatuttaa KANUKOKA isumaqarpoq, siunnersuut akuerineqassappat utoqqalinermi pensionisialinnut aningaasat atugassarititaasut ajorseriassasut, utoqqalinermi pensionisiallit ataatsimut isigalugu aningaasat atorsinnaasaasa appariarnissaat naatsorsuutigineqartariaqarmat. Naalackersuisut isumaqarput, siunnersuut malillugu inummut tapi qaqutiguinnaq tunniunneqartalersussaanerannit KANUKOKA-p isummersuutaa tunngaveqartoq. Siunnersuut malillugu utoqqalinermi pensionisialimmut kisermaammut tunngaviusumik ukiumut 20.000 kr.-it sinnilaarlugit qaffaataassapput. Naalackersuisut isumaqarput, kommunit ikittuinnaat kisimik, tunngaviusumik pensionisiatut aningaasat tigusartakkat ima qaffasitsigisumik inissisimatikkaat, akiligassanut aalajangersimasunut akileereernerup kingorna ullumikkumut naleqqiullugu utoqqalinermi pensionisialimmut siunnersuutigineqartutuut pitsannguutinik nassataqarnaviangitsoq.

Taassuma saniatigut pensionisiallit aningaasaqarnikkut kinguneqaatissat pillugit qanoq naatsorsuutiginnissinnaanerit pillugu aalajangersimasumik nassuiaat KANUKOKA-p maqaasivaa. Tamanna pillugu oqaaseqaatit immikkoortortaani 2-mi "Siunnersuutip pingaarnersai"-ni ersarissumik allaaserinnittoqarsimasoq Naalackersuisut isumaqarput.

Naggataatigut KANUKOKA isumaqarpoq, siunnersuut aatsaat 1. januar 2008-mi atuutilersinneqartariaqartoq, kommuninut aningaasanut naatsorsuutit eqqarsaatigalugit ukiup qeqqinnaani allanngortiterinissaq ajornakusuussasoq. Naalackersuisut uani ersarissarusuppaat, Inatsisartut utoqqalinermi pensionisiat pillugu inatsisip allannguutai 1. juli 2007-mi atuutilissasut.

Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfik annertulluinnartumik sukumiisumillu inatsisitigut tunngassuteqartunik tusarniaassummut akissuteqarsimavoq. Naalackersuisut uani oqaatigerusuppaat, Inatsisit pillugit allattoqarfiup Naalackersuisullu allattoqarfiannut siunnersuut pillugu tusarniaareernerup kingorna inatsisitigut tunngasortai misissoqqissaarsimmagut, tamatumalu kingorna naqqissorneqarsimalluni. Naqqissorneqarnerani Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfiup oqaaseqaatai atorluarneqarsimapput. Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfiup inatsisinut ataasiakkaanut oqaaseqaatai, pisariaqartinneqartunut ilanngussuunneqarsimapput.

Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut peqatigiiffiata tusarniaanermi akissuteqaatiminni oqaatigaat, siunnersuummi aningaasatigut naatsorsuutit paasiuminaatsunngorlugit saqqummiunneqarsimasut. Tusarniaareernerup kingorna Naalackersuisut oqaaseqaatini immikkoortoq ersarissarniarsimavaat.

IMAK-ip § 15 (maanna §8, imm. 2) malillugu, utoqqalinermi pensionisiallit akileraarutigisassatut allatut isertitalit qaffassissuseq aalajangersimasoq sinnerpassuk, pisortat utoqqalinermi pensionisiaqartitsinerannut pissarsisassanngitsut maluginiarpaa. IMAK isumaqarpoq, kikkut tamarmik utoqqalinermi

pensionisiaqartinneqartariaqartut, tassami kikkut tamarmik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut tunniussaqaqsimammata.

Kalaallit Nunaanni pisortat utoqqalinermi pensionisiaqartitsinerat isumaginninnikkut pensionisiaqartitsineruvoq, assersuutigalugu Qallunaat Nunaannut naleqqiullugu allaanerusumik aqqissuussaalluni, taqqavani inuttut pensionisiaqartitsisoqarami. Naalakkersuisut isumaqarput, siullermik utoqqalinermi pensionisiallit aningaasatigut ajornartorsiutillit pisortanit utoqqalinermi pensionisiaqartinneqassasut, taamaattumillu pisortat utoqqalinermi pensionisiaqartitsinerat isertitat tunngavigalugit annertussusilerneqartarput.

PPK isumaqarpoq, aningaasartuutitut qanoq ittunut inummut tapit tunniuneqartassanersut, aamma qaqugukkut taakku utertinneqartassanersut pillugit ataqatigiinnerat ersernerluttoq. Siunnersuut malillugu inummut tapit uterteqquneqarsinnaapput, inummut tapisiaqarnissaq nammineq aningaasaatinik paarsinerlussimaneq patsisaalluni pinngorsimappat, imaluunniit utoqqalinermi pensionisiallip kingusinnerusukkut aningaasanik piffissap iluani pissarsippat aamma siunertamut tunngappat, assersuutigalugu utertoornikkut.

Taassuma saniatigut PPK-p isumaliornartoqartippaa, kommunalbestyrelsi utoqqalinermi pensionisiat tunniunneqarnissaat pillugit oqartussaassuseqarneq pillugu aalajangiisinnaatitaaffeqarmat, isumaqarlutillu oqartussaassuseqarneq pillugu Kalaallit Nunaanni justitsministeriamut/Rigsombudsmandimut kommuni ingerlatitseqqissinnaasariaqartoq.

Naalakkersuisut uani oqaatigerusuppaat, aalajangersagaq maanna atuutereersoq ingerlateqqinneqarmat. Naalakkersuisut isumaqarput, kommunimut taamatut periarfissaqartitsinissaq pisariaqartoq, tassami utoqqalinermi pensionisiallit qaammammut ataatsimut naammattusaarnissaannut aqutsisinnaasannigitsut ikittuinnaasarmata. Aalajangersaanermi, utoqqalinermi pensionisiallip pensionisiaata aqunnissai pillugit, kommunip sapinngisamik ikiorsisinnaanissaa qulakkeerneqassaaq.

Naggataatigut PPK-p, utoqqalinermi pensionisiat utoqqalinersialik toqusorineqarpat unitsinneqartarnissaat isumaliornartoqartippaa. Naalakkersuisut uani oqaatigissavaat, utoqqalinermi pensionisiat, utoqqalinersialik uumasooq uppersarsarneqarsinnaappat nanginneqartassasut.

PIP-p oqaatigaa, inuit timikkut oqimaattunik suliaqarsimasunut, 64-iliineraani utoqqalinermi pensionisiaqartinneqarsinnaalertariaqartut. Naalakkersuisut uani oqaatigerusuppaat, inuit sulerulussimasut 64-iliigunik siusianaartumik pensionisiaqarnissamut periarfissaqartinneqassasut. Taassuma saniatigut PIP isumaqarpoq, ukiut 3 imaluunniit 4 qaangiukkaangasa utoqqalinermi pensionisiat, Kalaallit Nunaanni akit allanngoriartortarnerannut malinnaanersut nalilersorneqartassasoq. Tassunga tunngatillugu, utoqqalinermi pensionisiat annertussusissaat, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup Akit pillugit allattuiffia tunngavigalugu nalimmassarneqartassasoq, Naalakkersuisut oqaatigerusuppaat siunnersuummi aalajangersakkamik ilanngussisoqarsimasooq.

SIK-p utoqqalinermi pensionisiaqartitsinerup 63-niit 65-inut qaffanneqarnera paasisinnaavaa, isumaqarlunilu pensionisiat qaffanneqarneri utoqqalinermi pensionisialiit amerlasuut iluaqutigissagaat. Taassuma saniatigut SIK isumaqarpoq, SISA-mi aningaasaatit immikkut ittumik aaqqiissutitut isigineqartariaqartut, pensionisiassallu annertussusissaannut sunniuteqassanngitsut. Naalakkersuisut uani oqaatigerusuppaat, Kalaallit Nunaanni pisortat utoqqalinermi pensionisiat tunniuttaga at isumaginninnikkut pensionisiaammata. Tassa imaappoq, pisortat utoqqalinermi pensionisiaqartitsinerat isertitat allat tunngavigalugit nalimmassarneqartassasut, tassunga aamma ilanngullugit tjenestemanditut pensionisiassat kiisalu nammineq pensionisiassatut ileqqaarutit ilanngullugit.

Kattuffik Utoqqaat Nipaata tusarniaanermut akissutitut tusagassiuutinut nalunaarutertik, septembarimi 2006-imi nassiussimasartik innersuussutigivaat, tassanilu pensionisiassanut pitsanngorsaatissatut piumasaqaatit assigiinngitsut taakkartorneqarsimapput. Naak tusagassiuutinut nalunaarummi piumasaqaatit taakkartorneqarsimasut siunnersuummi qulakkeerneqanngikkaluartut, Kattuffik Utoqqaat Nipaata toqqarpaa siunnersuutitut nassiussa q tapersersorniarlugu, siunnersuut partiinit tamanit tapersersorneqarmat, kiisalu utoqqalinermi pensionisiat pillugit ukiorpassuarni allannguisoqarsimannginnera patsisigalugu.

Aningaasaqarnermut Pisorta qarfip piumasaqaatigaa, siunnersuummut oqaaseqaatini naliginnaasuni erseqqissarneqartariaqartoq, siunnersuummut suli aningaasaliissutissanik nassaartoqarsimanngitsoq.

Tamanna immikkoortumi 3.1-imi, pisortanut aningaasatigut kingunissaat pillugu erseqqissarneqarsimavoq.

Taamatuttaaq Aningaasaqarnermut Pisorta qarfip, utoqqalinermi pensionisiat qanoq akinut nalimmassarneqartassanersut erseqqissartariaqartut nalilerpaa. Tamanna tunngavigalugu siunnersuutitut aalajangersakkami § 14-imi (maanna §7, imm. 3) oqaaseqatigiit sukaterneqarsimapput.

Aningaasaqarnermut Pisorta qarfip, siunnersuummi § 22-mi (maanna § 24), kommunit pisussaaffilerneqarsimaneri pillugu, Naalakkersuisunut kommunimi utoqqalinermi pensionisiaqartut pillugit kisitsisitigut paasisutissanik, naatsorsueqqissaarnermi kisitsisinik atorneqarsinnaasunik nassitsinissamat aalajangersakkami ilanngussisoqarsimanagera iluarisimaarpaa, tassungalu tunngatillugu isumaqarluni, KANUKOKA suliassamat tassunga tapiissanngitsoq, siusinnerusukkut bloktilskudit pillugit isumaqatigiinniarnermi pineqareersut erseqqissaassutigineqartariaqartoq. Tamannalu aalajangersakkamut § 22-mi (maanna § 24) oqaaseqaammi erseqqissarneqarpoq.

Taamattaaq Aningaasaqarnermut Pisorta qarfik isumaqarpoq, utoqqalinermi pensionisiaqarnissamat ukiunik marlunnik qaffaaneeq, suliffeqarfinnut pitsaasumik kinguneqarnissaa oqaaseqaatini erseqqissarneqartariaqartoq. Tamannalu suliffeqarfinnut kingunissaa pillugu oqaaseqaatini immikkoortuumi 4-mi erseqqissarneqarpoq.

Naggataatigut Aningaasaqarnermut Pisortaqarfik isumaqarpoq, siunnersuut 1. januar 2008-mi aatsaat atuutilersinneqartariaqartoq, kommunit inatsisit piviusunngortinniarnissaannut angumersiniarnissaannut ajornakusoornissaa naatsorsuutigineqarmat. Uani oqaatigineqassaaq, inatsisatut aalajangiineratigut Naalakkersuisut peqquneqarsimapput allannguutit 1. juli 2007-mi atuutilersinneqassasut.

Aalajangersakkat ataasiakkaat pillugit oqaaseqaatit

§ 1-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami malittarisassatut pingaarnertut aalajangersarneqarpoq, utoqqalinermi pensionisisinnaatitaanermi piumasaqaataassasoq danskisut innuttaassuseqarnissaaq. Inuk danskisut innuttaassuseqarnersoq, danakit innuttaassuseqarnermut inatsisaat malillugu nalimmassarneqartassaaq.

Imm. 2-mut

Nr. 1

Inuit danskisut innuttaassuseqanngikkaluarlutik utoqqalinermi pensionisianik pisartagaqalersinnaapput Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqatigiissutaanni aalajangersakkat naammassisinnaagunikkit.

Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqatigiissutaat malillugu utoqqalinermi pensionisiaqarsinnaanissamut, Kalaallit Nunaani sivikinnerpaamik ukioq ataaseq najugaqarsimanissaaq sulisimanissarlu piumasaqaataavoq. Qinnuteqaateqarnerup nalaani nunami Isumaqatigiissummut ilaatitaasumi aalajangersimasumik najugaqartoqartariaqarpoq. Kalaallit Nunaat Qallunaat Nunaannilu nunami pingajuattut nunagisaq pillugu akuersaanngillat, tassa imaappoq taakku kalaallisut utoqqalinermi pensionisiaqarsinnaatitaanngillat. Taassuma saniatigut soorunalimi piumasaqaataavoq, utoqqalinermi pensionisiaqarnissamut piumasaqaatit allat naammassineqarsimanissaat. Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqatigiissutaat tunngavigalugit utoqqalinermi pensionisiat pillugit aqutsineq Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup akisussaaffigivaa.

Nr. 2

Pineqartoq soraarninngunnginnermini ukiuni kingullerni pingasuni Kalaallit Nunaanni najugaqarsimanersooq aalajangiisuussaaq. Piumasaqaataavoq, piffissaaq kipitinneqarani pisimassasoq. Piumasaqaataavoq, inuit allattorsimaffiannut nalunaarsimanissaaq kiisalu taassuma saniatigut "aalajangersimasumik najugaqarnissaaq" tak, § 2-mut oqaaseqaatit.

§ 26, imm. 3-mut innersuut, isumaqarpoq ukiunut piunasaqaat ikaarsaariarnermi aalajangersakkap malissagaa. Tassa imaappoq, 31. december 2008 tikillugu najugaqarnermut piunasaqaat 63-inik ukioqarnermi naammassisimasariaqarpoq. 2009-mi 1. januarimiit - 31. decemberi ilanngullugu najugaqarnermut piunasaqaat 64-inik ukioqarnermi naammassisimasariaqarpoq. 2010-mi 1. januarimiit najugaqarnermut piunasaqaat 65-inik ukioqarnermi naammassisimasariaqarpoq.

§ 2-mut

Aalajangersimasumik najugaqarneq ima paasineqassaaq, najugarisaaq siniffiqineqartartoq, feeriarneq patsisigalugu, atorfik patsisigalugu angalanermi, napparsimanermi imaluunniit assigisaanni qimaqqagallarneqartartoq, aamma pigisanik tassaniititaqarfigisaaq.

Utoqqalinermi pensionisianik qinnuteqaateqarnerup siorna, pineqartoq qanoq sivisutigisumik aalajangersimasumik najugaqarsimanissaa piunasaqaataannilaq.

Aalajangersakkap naqissuserpaa utoqqalinermi pensionisiaqarsinnaaneq aammattaaq inunnut nunani avannarlerni allaniittunut nunanilu EUS-imik isumaqatigiissummut atasunut atuuttoq. "EUS-imik isumaqatigiissummut" pineqarput, nunat EF-fororningimut 1408/71-imut ilaatinneqartut. Tassaapput inuit Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqatigiissutaat malillugu siusinaartumik pensionisiaqarsinnaasut. Isumaginninnermut Sillimmasiisarneq pillugu isumaqatigiissummi pingaarnerusumik aalajangersarpaa, EF-forordning 1408/71 nunani avannarlerni atuutsinneqassasoq isumaqarpoq, pineqartut Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqatigiissutaat malillugu Kalaallit Nunaannit utoqqalinermi pensionisiaqartinneqarsinnaasoq, tassa nunani EUS-imi aalajangersimasumik najugaqaraanni (aamma tassunga tunngatillugu piunasaqaatit naammassisimagaanni). Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqatigiissutaanni takuneqarsinnaavoq inatsisip sorliup atorineqarnissaanut aalajangiisuusoq nuna najugarisaaq, taamaattumillu siusinaartumik pensionisiat tamakkiisut ataatsikkut nunani arlalinnit pisartagarineqarsinnaanngillat.

Nunat Avannarliit saniatigut nunat EUS-imik isumaqatigiissutillit tassaapput: Belgia, Cypren, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Holland, Irlandi, Islandi, Italia, Letland, Litauen, Liechtenstein, Luxembourg, Malta, Norge, Polen, Portugal, Slovakiet, Slovinien, Spanien, Tuluut Nunaat aamma Irland Avannarleq (kiisalu Gibraltar), Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn, Ustrig aamma Schweiz.

Nunat avannarliit tassaapput: Qallunaat Nunaat, Finland, Savalimmiut, Kalaallit Nunaat, Island, Norge aamma Sverige.

§ 3-mut

Kalaallit Nunaanni, Qallunaat Nunaanni Savalimmiunilu ukiuni pingasuni najugaqarsimanissamik piunasaqaat maannamut aalajangersakkanik atuuttunik

nangitsineruvoq. Allaassutaali tassaavoq ukiunut killigititaasup ukiunik marlunnik qaffasinnerunera, taamaasilluni utoqqalinermi pensionisianik pisartagaqalernissami 15-it 65-illu akornanni ukioqarnerup nalaani ukiuni pingasuni najugaqarsimanissaq. Piumasaqaataannngilaq, aalajangersimasumik ukiuni pingasuni kipitinneqanngittumik najugaqarsimanissaq imaluunniit nunami aalajangersimasumiissimanissaq. Ukiut marluk Kalaallit Nunaanniissimagaanni ukiorlu ataaseq Qallunaat Nunaanniissimagaanni utoqqalinermi pensionisiassanik pissarsisoqarsinnaavoq.

§ 4-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkap assigaa utoqqalinermi pensionisiallit, aappallit, utoqqalinermi pensionisiallit, inooqatigiittut katissimasullu imaluunniit nalunaarsorneqarluni inooqatigiittut, matumani eqqarsaatigineqarmat najugaqatigiinnerup iluaqutissartai aammalu najugaqatigiinnerup sipaarutissartai.

Inuit aqqisa allattorsimaffianni paasineqarsinnaavoq, utoqqalinersiutilik katissimangitsoq inersimasumik allamik najugaqateqartuunersoq, taamaattumillu tunngavissaqarsinnaavoq misissussallugu taakku aappariittut inooqatigiittuunersut. Illumut taamatut inooqatigiittoqarnersoq imaluunniit tamatuma eqqunngitsuunera aalajangerneqassaaq utoqqalinermi pensionisianik pisartagallip nammineq paasissutissiineratigut, assersuutigalugu aningaasaqarnerup ataatsimoortuuneranik, meeraqatigiinnermut, sulinngiffeqarnermi angalaqatigiittarnermut il.il tunngasut pillugit. Utoqqalinermi pensionisianik pisartagalik inummik allamik najugaqateqaannarpat inooqatigiinnermut nalinginnaasumut tunngasuunngitsumik, assersuutigalugu ilaqtaminik, taava utoqqalinersiutilik pensionisialittut kisermaatut pisinnaatitaaffeqassaaq. Utoqqalinermi pensionisialik katissimallugu inooqatigisalik imaluunniit nalunaarsorneqarluni inooqatigisalik, najugaqatigiinnersut apeqquttaannngilaq, imminnut pilersueqatigiinnissamut pisussaatitaaneq atuutissammat.

Imm. 2-mut

Utoqqalinermi pensionisialik katissimasoq/inooqateqartoq, utoqqalinermi pensionisialimmut kisermaamut naligiissinneqassaaq, aappaasoq/inooqatigisaq inunnik isumaginninnermi ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmut nuutsinneqarpat. Naak utoqqalinermi pensionisialik suli katissimagaluarpat, nalunaarsorneqarluni inooqateqaraluarpat imaluunniit inooqateqarpat, utoqqalinermi pensionisialik aningaasatigut inooqateqarnera iluaqutaajunnaarsimassammat. Taamaattumik naleqqunnerpaavoq, utoqqalinermi pensionisialik kisermaatut utoqqalinermi pensionisialik naligitinneqassaaq, nuutinneqartoq najugaqarnermini taamaallaat utoqqalinermi pensionisiat kisermaamut 20%-ii tunniunneqartartussaammata (soorunalimi pineqartoq utoqqalinermi pensioninik tunineqartarsimappat).

§ 5-imut

Imm. 1-mut

Aalajangersakkap maleruagassat maannamut atuuttut assigai, aalajangersarlugulu utoqqalinermi pensionisisinnaatitaasut inuit 65-inik ukioqalersimasut kiisalu 65-inik ukioqalereerluni utoqqalinermi pensionisiat qinnutigineqarneranni pisinnaatitaaneq atuutilersarluni, qaammatip qinnuteqarfiusup aallaqqaataa aallarnerfigalugu. Ikaarsaariarnissamut aalajangersakkamut § 26, imm. 3-mi innersuutip erseqqissarpaa ikaarsaariarnermi aalajangersakkap ukiunut piumasagaatit malissagaat. Tassa imaappoq, 31. december 2008 tikillugu utoqqalinermi pensionisiat, inunnut 63-iliisimasunut tunniunneqarsinnaapput. 1. januar 2009 aamma 31. december 2009 ilanngullugu, inunnut 64-iliisimasunut utoqqalinermi pensionisiat tunniunneqarsinnaapput, aamma 1. januar 2010-miit utoqqalinermi pensionisiat, inunnut 65-iliisimasunut tunniunneqarsinnaapput.

Kommuni innuttaasunut ilisimatitsissutigisariaqarpaat utoqqalinermi pensionisiaqarsinnaangorneq pisarmat 65-inik ukioqalernermi. Kommunit ilaasa inuit pineqartut 65-iliisussaasut piffissaq sioqqullugu allaffigisarpaat sumiiffiillu ilaanni pineqartunut ilisimatitsinissaq siunertarlugu ataatsimiigiqqusisoqartarpoq.

Imm. 2-mut

Siusinaartumik pensionisialik 65-inik ukioqalerpat pensionisiat utoqqalinermi pensionisianut allanngortinneqassapput. Utoqqalinersiat tunniunneqassapput siusinaartumik pensionisiaqarnermisulli 40-raterutaannik amerlassuseqarnerat allanngortinnagu. Aalajangersakkap taassuma ikaarsaariarnermi aalajangersagaq § 26, imm. 3 aammattaaq malippaa. Tassa imaappoq, 31. december 2008 tikillugu 63-inik ukioqalertut siusinaarluni pensionisisartut ingerlaannaartumik utoqqalinermi pensionisialittut pisartagaqalissapput. 1. januar 2009-miit 31. december 2009 tikillugu, 64-inik ukioqalertut siusinaarluni pensionisiaqartut ingerlaannaartumik utoqqalinermi pensionisialittut pisartagaqalissapput. 1. januar 2010-miit, 65-inik ukioqalersut siusinaarluni pensionisiallit utoqqalinermi pensionisialittu pisartagaqalissapput.

Pineqartuq eqqortumik pensionisiaqarnissaa kommunip akisussaaffigivaa, pingaaruteqarporlu kommunit tamanna eqqummaariffigissagaat, pensionisiaqartitsinerit taakku marluk aningaasaliiffigineqarneri assigiinngitsuummata.

§ 6-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkap maleruagassat mannamut atuuttut assigai aammalu nunat avannarliit allat maleruagassaasa aqqissuussaeneri malillugit. Matumani katersueriaatsimut tunngavik (pro-rata-temporis-princippet) malinneqarpoq, pensionisineq sillimmasiissutitut naleqqiunneqarluni, matumani piffissaq najukkatut nalunaarsorneqarsimasoq tungavigalugu katersisoqarsimalluni.

Kalaallit Nunaanni Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqatigiissutaat 1. januar 1994 atuutilersinneqarmat anguniaagaasimanngilaq, katersueriaatsimi tunngaviusup inunnut Naalagaaffeqatigiinnerup killeqarfiata iluanni nuuttartunut atorneqarnissaa (pro-rata-temporis-princippet), isumaqatigiissutillu malittarisassaasa pensionip agguarnera pillugu nalunaarsueriaatsip naatsorsueriaatsillu atorneqarnissaat.

Taamaattumik inuit Naalagaaffeqatigiinnerup iluani nunani ataasiakkaani ukiuni killiligaanngitsuni najugaqarsinnaapput, Danmark-ip, Savalimmiut Kalaallit Nunaatalu akornanni nuuttarsinnaallutik, pensionisiaqalernissamullu piumasaqaatit naammassineqarsimappata nunami najugaqarfigisaminni, aamma namminersorneruffiusuni, pensionisiaqarnissamut pisinnaatitaaffeqarlutik. Kalaallit Nunaanni, Danmarkimi Savalimmiunilu piffissat najugaqarfigisimasat ataatsimut katinneqassapput, piffissaq najugaqarfigisimasaq ataatsimut katinneqarluni Naalagaaffeqatigiinnerup iluani pensionisiaqalernissamik qinnuteqaatip naatsorsorniarnarani.

Tamakkiisumik utoqqalinersiaqarsinnaatitaaneq anguneqassaaq ukiuni 40-ni najugaqartussaataaneq naammassineqarsimappat, ukiut 15-it 65-illu akornanni ukioqartussaanerup iluani ukiut 50-it ingerlareersimagaluarpataluunniit, kisiannili takuuk § 24. Taamaaliornikkut qulakkeerneqassaaq inuit assersuutigalugu ukiuni arlaqartuni nunani allani ilinniarnertik pissutigalugu najugaqarsimasut Kalaallit Nunaanni tamakkiisumik pensionisiaqalernissaminnut katersisinnanerat.

Assersuut 1: Inuk Kalaallit Nunaanni katillugit ukiut 20 najugaqarsimasoq. Najugaqarsimanerup naatsorsorneqarnera annerpaamik najugaqartussaataaneq ukiunut 40-nut naleqqiunneqassaaq. Pensionisiaqarneq imatut naatsorsorneqassaaq 20/40 imaluunniit kalaallisut pensionisiat affai tunniunneqassapput.

Assersuut 2: Inuk Kalaallit Nunaanni katillugit ukiut 8, qaammatit marluk ullullu qulingiluat najugaqarsimavoq. Najugaqarsimanerup naatsorsorneqarnera 8-nut appartinneqassapput, annerpaamillu najugaqartussaataanerup ukiunut 40-nut naleqqiunneqassaaq. Agguaqatigiissillugu imaalissaaq 8/40 imaluunniit kalaallisut pensionisiat 1/5-iliat tunniunneqassapput.

Imm. 2-mut

Utoqqalineri pensionisiaqalernissamut najugaqarsimanerup naatsorsornerani taamaallaat ukiut ilivitsukkaartut ilanngunneqassapput. Utoqqalineri pensionisiat siusinaarluni pensionisiatuulli najugaqarsimanerup naatsorsorneqarneri assigalugit tunniunneqassapput. Siusinaarluni pensionisianut atuutsinneqartut assignagit, taava utoqqalineri pensionisiassanut naleqqiullugit najugaqarsimanerup naatsorsorneqarneri ukiunut ilivitsunut naatsorsorneqartassapput.

§ 7-imut

Imm. 1-imut

Utoqqalinermi pensionisiat allannguutissaattut siunersuummi pensionisiasat pensionisialinnut kisermaanut aappariinnullu aappaannaa pensionisialimmut kr. 110.000-it tikillugit angissusilerneqarput aappariinnullu tamarmik pensionisiaqarsinnaatitaasunut kr. 150.000-it tikillugit.

Aningaasarsiat aalajangiisuutillugit pensionisiasat taaneqartut naapertorlugit tunniunneqartassapput, utoqqalinermi pensionisiaqalernissamut piumasagaatit tamakkiisumik naammassineqarsimappata. Taamaattoqanngippat taamaallaat aningaasat fyrretyvendedeliat kisimi tunniunneqassaaq.

Naalackersuisut aningaasartanik iluarsisuteqarsinnaapput ilanngaasarnermut periutsit allanngortinneqarnerani § 8 naapertorlugu.

Imm. 2-mut

Aappariinnut, aappaannaa pensionisiaqartoq aappaalu siusinaarluni pensionisiaqartoq, siunnersuutigineqarpoq ataatsimmut pensionisiat, tassa imaappoq utoqqalinermi pensionisiat aamma siusinaarluni pensionisiat ukiumut katillugit 140.000 kr. angullugit annertussusilerneqarsinnaapput. Immikkoortoq aappariinnut tunngasoq una maanna malittarisassanut atuuttunut naleqqiullugu nutaajuvoq, pisariaqartinneqarporlu, siunnersuut akuersissutigineqassappat, siusinaarluni pensionisiat aamma utoqqalinermi pensionisiat tunniunneqartartut killigititaat assigiinngitsut atuutilersussaammata. Utoqqalinermi pensionisiasat pillugu inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuut aamma siusinaarluni pensionisiasat pillugu inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuut ataqatigiissutut isigineqartussaammata, siusinaarluni pensionisiat pillugu inatsiartut peqqussutissaattut siunnersuummi aappariit aappaa utoqqalinermi pensionisiaqartoq aappaalu siusinaarluni pensionisialimmut tunngasoq aamma siunnersuummi ilanngunneqassaaq, taamaalilluni ataatsimut aallartinneqarnerannut ajornartorsiutaasinnaasut pinngitsoorniarlugit. Erseqqissarneqassaaq, ataatsimut pensionisiaq ima agguarneqassammat, utoqqalinermi pensionisiaqartoq 80.000 kr.-nik pissarsissaaq, siusinaarlunilu pensionisialik 60.000 kr.-nik pissarsissalluni.

Imm. 3-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq tasanilu aalajangersarneqarpoq utoqqalinermi pensionisiat akit allanngorneri malillugit iluarsiiiffigineqartarnissaat. Aalajangersakkap malitsigisaanik pensionisiasat tamatigut iluarsiiiffigineqartassapput atuinermi akit 3 pointinik ilivitsunik allannguuteqarneri tamaasa. Iluarsisuteqarneq pisassaaq januaarip aallaqqaataa tulliuuttoq aallaavigalugu. Atuinermi akit 1.juli 2007-imut tunngasut 100-nngortillugit tunngavittut atorineqassapput. Iluarsisuteqarneq assersuutigalugu 3 procentimik pisassaaq, atuinermi akit 1. juli 2007-imi naleqqiullugu 103,17-iuppat. Iluarsisuteqarneq taanna aalajangiusimaneqassaaq atuinermi akit 106 qaangerlugit qaffappat imaluunniit aningaasat nalingi appariarneranni 100 ataallugu appariarpata.

Utoqqalinermi pensionisiat, aningaasat nalingi appariarpata 100-lu ataappagu, appartinneqarsinnaapput. Iluarsisuteqarnermi tunngavissaq toqqarneqarpoq

aningaasanut inatsisissamik suliaqarnissaq eqqarsaatigalugu, aamma iluarsiissuteqarnissamut piffissaq allaffissorpeq eqqarsaatigalugu toqqarneqarpoq.

Imm. 4-mut

Utoqqalinermi pensionisiaqartunut killigitat aamma isertitanut tunngatilluguu killigitat pillugit saqqummiussineq inatsisartut peqqussutaannut nalunaarutit atuutsinneqartut malillugu pissaaq, tak. § 8-mut oqaaseqaat.

§ 8-mut

Imm. 1-imut

Utoqqalinermi pensionisiat ikilisinneqassapput allanik akileraarusigassanik isertitaqartoqarpat.

Aningaasat utoqqalinermi pensionisiallip isertitanut akileraarusersugassanut ilanngussinnaasai ilanngaataqanngitsumik allannguuteqanngitsumik utoqqalinermi pensionisialinnut kisermaanuk kr. 56.000-iuinnarnissaat. Aappariinnut, aappaa utoqqalinermi pensionisialimmut aappaalu siusinaarluni pensionisialimmut saniatigut isertitaqarsinnaatitaanermut killigititaq ukiumut kr. 70.000-iunissaat siunnersuutigineqarpoq. § 7-imut oqaaseqaammi oqaatigineqartumi, uani immikkoortoq aappariinnut tunngasoq nutaajuvoq, pisariaqartinneqarlunilu siunnersuutip kingorna utoqqalinermi pensionisialimmut aamma siusinaarluni pensionisialimmut pensionisiat annertussusissaat aamma isertitanut killigitat assigiinngitsut atuutilertussaani.

Aappariinnut, aappariit tamarmik utoqqalinermi pensionisialinnut saniatigut isertitaqarsinnaaneq kr. 84.000-iunissaat siunnersuutigineqarpoq.

Taamatuttaaq aappariinnut saniatigut isertitaqarnissamut killigititaq, aappaa utoqqalinermi pensionisiaqartoq, aappaalu arlaatigulluunniit pensionisiaqanngitsaq, tassa utoqqalinermi imaluunniit siusinaarluni pensionisiaqanngitsumut, kr. 84.000-iunissaat siunnersuutigineqarpoq. Tamanna atuutissaaq isertitat sulinermit, suliffeqarnermit atorfilittulluunniit pensionisianik isertitaqartoqaraluarpuunniit.

Imm 2-mut

Pensionisiat atorunnaarnissaannut isertitat annertussusissaannut killissarititaasussap utoqqalinermi pensionisialinnut kisermaanuk kr. 228.000-iunissaa siunnersuutigineqarpoq. Aappariinnut, aappaa utoqqalinermi pensionisialimmut, aappaalu siusinaarluni pensionisialimmut, aappariit ukiumut isertitaat ataatsimut kr. 300.000-iuppat pensionisiat atorunnaarnissaannut siunnersuutigineqarpoq. Aappariinnut tamarmik pensionisiaqartunut kr. 318.000-iunissaa aalajangersarneqartussatut siunnersuutigineqarpoq. Taamatuttaaq aappariinnut, aappaa utoqqalinermi pensionisiaqartumut, aappaalu pisortanit sutigulluunniit pensionisiaqanngitsumut kr. 318.000-iunissaa aalajangersarneqartussatut

siunnersuutigineqarpoq. Utoqqalinermi pensionisiat ukiumi naatsorsuiffiusup aallartinnerani naatsorsorneqartassapput tak. § 9 aamma § 10. Utoqqalinermi pensionisiallip isertitai kr. 228.000 qaangerpagit, ukiumi tulliuuttumi utoqqalinermi pensionisiassanik tunineqassanngilaq.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq utoqqalinermi pensionisialik kisermaaqq tamatigit pensionisiassat aningaasartaasa tunniunneqartartup 50 %-iinik tunineqartussaasoq, aappaarisap inooqagisalluunniit isertitaasa akileraarusersugassat annertussusaat aalajangiisuutinnagit. Ullumikkut utoqqalinermi pensionisialik pisartakkat 20 %-iinik pisinnaatitaavoq. Nammineq isertitat tassaapput isertitat suulluunniit, tassunga ilanngullugit Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqtigiissutaat malillugu pensionisiat.

Imm. 4-mut

Matumani siunnersuutigineqarpoq Naalakkersuisut pisinnaatinneqassasut utoqqalinermi pensionisiallip akileraarusersugassatut isertitai tunngavigalugit angissusileeriaatsinik aalajangersaanissaminnut. Utoqqalinermi pensionisianik iluarsaassinerit Namminersorerullutik Oqartussat angissusileeriaatsit isertitallu annerussusissaat pillugit nalunaarummi ilanngunneqassapput.

§ 9-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqassaaq utoqqalinermi pensionisiat angissusilerneqartassasut pensionisiallip pisartagaqalernermini isertitatut akileraarusigassatut pissarsiassamisut naatsorsuutigisai naapertorlugit. Tassa imaappoq, utoqqalinermi pensionisianik pissarsineq sioqqullugu isertitarisimasat utoqqalinermi pensionisiassat annertussusissaannut sunniuteqassanngitsut. Tassami siumut isertitariumaagassatut naatsorsuutigisat taamaallaat tunngavigalugit utoqqalinermi pensionisiassat annertussusissaat naatsorsuutigineqassapput.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami erseqqissarneqarpoq imm.1 malillugu isertitat akileraarusersugassat tamakkiisut pensionisianik peqqaarnermiit ukiup tulliuuttup naanissaata tungaanut annertussusissaattut naatsorsuutigineqartut aallaavigalugit kisinneqarlutik, taakkulu tassaassapput ukiumi isertitassatut naatsorsuutigineqartut. Utoqqalinermi pensionisialik ukiup ingerlanerani allatigit isertitaqalernat, utoqqalinermi pensionisiat aalajangersakkami § 10, imm. 2 malillugu iluarsanneqassapput, aatsaallu tamanna pissaaq annertuumik ingerlaavartumillu allannortoqarpat. Utoqqalinermi pensionisiaqartoq, pensionisiassat annertussusaannut sunniuteqartoqarpat, aalajangersagaq § 16 malillugu inuttut aningaasatigullu atukkat pillugit nalunaartussaataavoq.

§ 10-mut

Imm. 1-imut

Siusinaartumik pensionisiat ukiut tamaasa iluarsiivigineqartassapput, taamaaliornikkut qulakkeerniarlugu siusinaartumik pensionisiat siusinaartumik pensionisiallip isertitaasa allat allannguutaat ilutigalugit allanngortinneqartarnissaat. Iluarsiinnermut tunngaviussapput ukiumi isertitaqarfiusumi kingullermi ilisimaneqartumi isertitat akileraarutaasussat. Tamanna isumaqarpoq, siusinaartumik pensionisiat 1. januar 2008 aallarnerfigalugu 2006-imi isertinneqarsimasunit paasisutissat tunngavigalugit naatsorsorneqassasut.

Imm. 2-mut

Siusinaartumik pensionisiallip inuttut aningaasaqarnikkullu atugarisai pingaarutilimmik ataavartumillu ukiup ingerlanerani allannguuteqarpata, siusinaartumik pensionisiatut pisartakkat iluarsiivigineqassapput. Assersuutigalugu tamanna pisinnaavoq pisortanit pensionisiat saniatigut isertitat allat allannguuteqarpata, katissimallugu aapparisaq, aappariinnermut assingusumik inooqatigisap inooqatigisalluunniit toqneratigut imaluunniit avinnikkut aappariinneq aappariinnermulluunniit assingusumik inooqatigiinneq taamaatinneqarpat. Malittarisassani § 10-mi allassimavoq siusinaartumik pensionisiallip pisussaaffigigaa inuttut aningaasarsiornikkullu atugarisat allannguuteqarnerat kommunemut nalunaarutigissallugu.

§ 11-mut

Imm. 1-imut

Utoqqalinermi pensionisiallit isumaginninnermi ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi aalajangersimasumik najugaqartussat pensionisiat 20 %-iinik pisartagaqarsinnaatitaapput. Pineqartoq aappaqarpat/inooqateqarpat, taannalu utoqqalinermi pensionisiaqarpat, taanna paarlattuanik kisermaatut pensionisiaqarsinnaatitaallissaaq, takuuk § 4. Tamanna aaqiissutissatut pisariinnerpaatut isigineqarpoq, utoqqalinermi pensionisiallip angerlarsimaffimmut nuunnerani aappaasumullu pensionisiallittut kisermaatut inissinnerani. Aalajangersakkami erseqqissarneqarpoq utoqqalinermi pensionisiallip pisartakkat 20 %-iinik pisartussaana, aalajangiisuutinnagu pineqartup utoqqalinermi pensionisiat saniatigut allanik isertitaqarnera.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq utoqqalinermi pensionisiallip pensionisiat saniatigut allanik isertitaqaruni najugaqarnerminut akiliisinneqartarnissaa. Annerpaamik isertitat akileraarusigassat 60 %-sa nalinganut akiliisinneqarsinnaavoq, utoqqalinermi pensionisiat saniatigut, akileraarutit akereernerisigut, tassunga aamma

ilanngullugu Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqaatigiissutaat malillugu akilerneqarsimasut.

Aalajangersakkami siunertaanngilaq, kommuneqarfiit aningaasanik pineqartut sinnerlugit, akissarsinissamut tunngavigisat naligninnaasut piginnaatitaasut iluannit, piunasaqarsinnaatitaanissaannut pisinnaatitaaffilerneqarnissaat, tassa imaappoq aningaasartuutit tunngavigineqassapput.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkap Naalakkersuisut piginnaatippai paaqqinniffinni allani najugaqarnermut aningaasartuutit pisortat akiliuteqarfigisartagaanni najugaqalernermit atatillugu siusinaartumik pensionisiat iluarsivigineqartarnerat pillugu malittarisassanik erseqqinnerusunik aalajangersaanissaannut. Najugaqarfiit allat assersuutigalugu tassaasinnaapput napparsimaviit, tarnimikkut napparsimasunut katsorsaaviit imaluunniit paaqqinniffiit pinerluttunik isumaginninnermut atasut. Assersuutigalugu attuumassuteqarsinnaavoq kaasarfimmiussat imalluunniit suliffeqarnermi aningaasarsiat pillugit ilanngaattissat pillugit malittarisassanik aalajangersaanissaq, kiisalu najugaqarnerup nalaani tapinik tunniussinnermut tunngasut.

§ 12-imut

Imm. 1-imut

Meeqqanut tapit tunniunneqartassapput, utoqqalinermi pensionisiaqartup meeraq immiini najugaqartikkaluarpaguluunniit, aamma "toqqaannartumik" pilersuineq ingerlanneqaraluarpalluunniit, imaluunniit pilersuineq tapiissutisissamut tapisiaqartinneqaraluarpalluunniit, naligninnaasumik angajoqqaap aappaanit pisartoq. Ilaatigut angajoqqaarsiaasut, ilaqutariinni akunnerminni aaqqissuussamik tigummiqartunut tapiissutisitinneqarnissamut piunaqartoqarsinnaavoq. Tamannali tapiissutisinnissamut aatsaat isumaqaatigiissuteqarsimagaanni pisinnaavoq. Qinnuteqaatip suliarinerani Kommunip siusinaarluni pensionisiaqartoq, meeqqat tapiinik pisinnaatitaanersoq misissoqqaartariaqarpaa.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkap erseqqissarpaa, meeqqat tapiinik tunniussineq, Inatsisartut meeqqanut tapit kiisalu meerarsiartaarnermi tapit pillugit peqqussutaa malillugu suliarineqarnersoq. Amerlanertigut meeqqap angajoqqavata aapparissarpaa, kisianni aamma ilaqutariit akunnerminni namminneq isumaqaatigiissuteqarlutik meeqqamik paarsisuusuusinnaapput, aatsaat tapisinnissamut pisinnaatitaaffeqarpata.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkap aalajangersarpaa, utoqqalinermi pensionisialik aalajangersimasumik Kalaallit Nunaanni najugaqaruni aatsaat meeqqat tapiinik

pissarsinissamut pisinnaatitaasoq. Aalajangersimasumik najugarisaq tassaavoq, angerlarsimaffik siniffigisagaq, taamaallaat feeriami, suliffik peqqutigalugu angalanermi, napparsimanermi imaluunniit assingisaanik najortanngisaq, aamma angerlarsimaffimmi tassani pigisaqartariaqarpoq.

§ 13-imut

Imm. 1-mut

Aalajangersakkakut aalajangersarneqarpoq, meeqqanut tapit qaqugukkut atorunnaarsinneqartassanersut. Meeqqanut tapit, meeraq angerlarsimaffiup avataanut inissinneqaraangat atorunnaarsinneqassapput, tak. Imm. 1, nr. 1, imaluunniit tak. Imm. 1, nr. 2-4 naapertorlugit, inuusuttuaraq imminut pilersorsinnaanngoraangat.

Meeqqanut tapit peerneqarneri utoqqalinersialimmut pilersuisussaataasumut imaluunniit akilersuisussaataasumut allannguutinik malitseqartinneqartannginnissaat malugeqquneqassaaq.

Sulinikkut isertitat suulluunniit iseritatut akissarsiatut paasineqassapput.

Imm. 2-mut

Aalajangersagaq una meeqqat tapii pillugit malittarisassanik aalajangersaasinnaanissamut Naalakkersuisunut piginnaatitsivoq. Matumani pingaartumik akilersuutit annertussusissaannik aalajangersaasinnaaneq pineqarpoq, kiisalu taakkunanga akiliuteqarneq pineqarluni.

§ 14-imut

Imm. 1-imut

Inummut tapinut tunngatillugu aalajangersakkat peqqussummi atuuttumi aalajangersakkat allannguuteqartinneqarput. Inuit ataasiakkaat pisariaqartitsinerannik nalilersuinerit tunngavigalugit malittarisassat atuuttut malillugit inummut tapit tunniunneqartassapput. Inummut tapit kommunini ataasiakkaani aningaasaqarneq eqqarsaatigalugu kommunimi innuttaasut allat atugaat aallaavigalugit aningaasat nammineq atugassatut tunniunneqartassapput. Tamanna imatut paasisariaqarpoq, kommuneqarfiiit tapinik tunniussisarnerat aamma aningaasartuutininut suut atorineqartarnersut assigiinngitsorujussuunerat.

Inummut tapit allanngortinneqarnerisigut assigiiaarnerulernissaat siunertarineqarpoq. Tamatuma saniatigut siunertaavortaaq, inummut tapit siunissami maannakkumiit allaanerusumik sunniuteqarnissaat anguniagaavoq. Utoqqalinersiutinik qinnuteqarnermut atatillugu kommunit nalilersortassavaat, qinnuteqartup inummut tapit ilumut pisariaqartinnerai.

Utoqqalinersianik akuersissummik tunineqareernerup kingornatigut inummut tapinik pisariaqartitsisoqarpat, utoqqalinersitilik kommunimut inummut tapit pillugit qinnuteqassaaq.

Inummut tapinik pisinnaassagaanni piumasaqaataavoq, utoqqalinersiallip aningaasaqarniarnikkut inissisimanagera immikkut ittumik ajornartorsiorfiussasoq. "Immikkut ittumik ajornartorsiorfiussasoq" tassani siunertarineqarpoq, akiligassat akilerneqareernerisa kingorna qaammatip sinneranut aningaasat ikittuaraannaat utoqqalinersialimmit sinnerineqartarnerat, matumani aningaasartuutit sulii annerusumik utoqqalinersialimmut piumasarineqarnissaat piviusorsioortuunani. Aalajangersagaq malillugu, utoqqalinersiallip aningaasaqarnera illersorneqarsinnaasumik inissisimanagersoq paasissallugu piumasarineqarsinnaavoq, imatut paasillugu aningaasartuutinik sulii amerlanerusunik annerusunillu, inummut naammaginangitsumik akisussaaffilersoqqinneqannginnissaa, utoqqalinersiutaannarnik isertitalimmut naapertuuttumik, aamma assersuutigalugu inissiamut akisuallaangitsumut nuutsinneqarsinnaanera, tassani imaassimappat utoqqalinersialik pisariaqartitani sipportulugu inissiamik ineqartitaasimappat, tassani kommuni utoqqalinersialimmut inissiamik angissustimigut naleqquttumik tunisinnaassappagu. Tamanna eqqortinneqarsinnaassanersoq suliani ataasiakkaani nalilersuinerit tunngavigineqartariaqassapput, tassani utoqqalinersiallip inuttut atugarisai apequtaassallutik, assersuutigalugu ilaqutaqqortussuseq, nalilersuinerimut ilaasariaqarput.

Assersuusiani pingasuni assersuutitut pisut/aningaasartunik assersuutit, tassani inummut tapit ilanngullugit takutitassiarineqarput.

As. 1)

Naappaateqalernerup imaluunniit sapigaqalerup kingunerisaanik immikkut ittumik nerisaqartariaqalernerimik peqqinnissaq eqqarsaatigalugu malunnaatilimmik aningaasartuuteqarnerulernerit assersuutigineqarsinnaapput.

As. 2)

Atortut iluaqutigisinnaasat eqqarsaatigalugit, inatsisartut peqqussutaanni malittarisassat malillugit inunnut annertuumik innarluutilinnut kingusinnerusukkut 63 sinnerlugit ukioqalersunut tunngatillugu atortunnut iluaqutigisinnaasanut tunngatillugu ikiorsiisoqarsinnaanngilaq. Inatsimmi malittarisassat taakkua marluk imminnut qalleraatinnginnissaat siunertavoq. Isarussanik pisaarniarnermut tunngatillugu ikiorsiisarnermut tunngatillugu aammattaaq erseqqissatigineqassaaq, peqqinnissaqarfimmiit malittarisassat malillugit isaruartaarniarnermi taperneqarsinnaaneq malinneqartillugu, aalajangersagaq manna matumani atorneraqneq ajormat.

"Atortut iluaqutigisinnaasat" imatut paasineqassapput atortut suulluunniit nalinginnaasumik angerlarsimaffimmi atorneraqneq ajortut. Taamaattumik oqariartaseq uffarfiup matuata tigummivianiit qamutitut assakaasulinnut ajattartakkanut paasineqarsinnaammat. Aammattaaq immikkut ittumik inigisamik ilusilersuilluni iluasartuussinermut, assersuutigalugu matserfimmik peersineq, matumani ilanngunneqarsinnaammat.

As. 3)

Ikiorsiinermut aalajangersagaq taamaallaat "immikkut-ittumik aalajangersakkatut" isigineqassaaq, utoqqalinermi pensionisiaqartumut ikiorsiinissamut periarfissatut, aatsaallu pensionisiaqartoq nammineerluni immiut ikiorsersinnaanngippat. Aalajangersagaq aalajangersakkamut ataaniittumut § 14, imm. 2-mut atasuuvoq, inummut tapit, nammineq aningaasaatit aqussinnaannginneri patsisigalugu tunniunneqartut, utertitsinneqarnissaannut piumasaqartoqarsinnaavoq. Aalajangersagaq pensionisialimmut nammineerluni aningaasatigut ikiorsersinnaanngippat, allatigullu ikiorserneqarnissamut periarfissaqanngippat aatsaat tunniunneqassapput. Aalajangersakkammi siunertarinngilaa, kommuni "anigaasanik atorniartitsisartutut" inissinnissaa. Taamatutaaq aamma taamaattoqartillugu utoqqalinermi pensionisiat aqunneqarneri § 18 malillugu tunniunneqartassannginnerisut misissorneqartariaqassaaq, aamma ilaatigut tapi nerisassanik taarserlugu tunniunneqarsinnaanera.

Imm. 2-mut

Nr. 1

Aalajangersagaq inatsisinut atuuttunut naapertuuppoq. Anigaasanik aqutsinnaannginneq tassaasinnaavoq, pensionisiaqartup qaammatip aallartinnerani aningaasaatinik tamaasa atortarpagit, taamaalilluni pensionisialik qaammatip sinneranut immiut napatissinnaajunnaarluni, imaluunniit pensionisiallip aningaasartuutimi killersimaarsinnaannginneri patsisigalugu.

Nr. 2

Assersuutigalugu pensionisialik, iluarsaassinissamut akiliutissamik atugassaminut inummut tapimik pissarsisimappat, kingusinnerusukkullu ajutoornermut taarsiiffigitissimappat.

Imm. 3-mut

Aalajangersagaq inatsisinut atuuttunut naapertuuppoq aalajangersarlugulu, inummut tapit utertinneqarsinnaanera, aatsaat pensionisiaqartup tamanna ilisimasimappagu. Kommuniillu tamanna uppersarsinnaasariaqarparaa, pensionisiaqartumut tamanna ilisimatitsissutigineqarsimasoq.

Imm. 4-mut

Inummut tapi aatsaat tunniunneqarsinnaavoq, utoqqalinermi pensionisiaqartoq Kalaallit Nunaanni najugaqavissuuppat. Isumaginninnermi Qulakkeerineq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqatigiissutaanni inummut tapi ilaatinneqanngilaq.

Imm. 5-imut

Aalajangersagaq nutaajuvoq Naalakkersuisullu inummut tapit pillugit tunniussinermut tunngasunik ersarissanissamut inatsisinik aalajangersaanissamut pisussaaffilerpai. Tamannalu pisariaqartinneqartassaaq, qaqugukkut utoqqalinermi

pensionisiallit tapinik tunineqartassanersut, kiisalu inummut tapi atorlugu aningaasartuutit suut matussuserneqartarsinnaanersut.

§ 15-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarput, inuit/ utoqqalinersiallit Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik najugallit utoqqalinersiassat pillugit, inummut tapit aamma meeqqanut tapit pillugit qinnuteqaateqarnermi pisortaqaarfimmut sorlermut qinnuteqartoqartassanersoq. Utoqqalineri pensionisiassat pillugit aamma tapit pillugit qinnuteqaateqarnermi immikkut immersugassaqaanngilaq.

Imm. 2-mut

Nunani Avannarlerni isumaqatigiissut malillugu Isumaginninnermi Sillimmasiisartoqatigiit malittarisassaas pillugit allaffissornikkut ingerlanneqarnerat, Ilaqtariinnermut pisortaqaarfiup ingerlatassaraa. Qinnuteqartut Kalaallit Nunaata avataaneersut qinnuteqaataat, nunami qinnuteqartup najugarisaani pisortaqaarfiup, utoqqalinersiassanik qinnuteqaammik suliaqartup, qinnuteqaat Naalakkersuisunut nassiutassaraat.

Imm. 3-mut

Imm. 3-mi aalajangersakkani pingaarnerutillugit pineqartut tassaapput, inuit annertuumik innarluuteqarnertik peqqutigalugu, namminneerlutik utoqqalinersiaqalernissaminnik qinnuteqaasiorsinnaanngitsut.

§ 16-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq, utoqqalinersiallip inuttut nammineq atukkamini allannguuteqartoqarnera pillugu nammineerluni nalunaaruteqartarnissaani pisussaaffigissagaa, assersuutigalugu katissimaguni imaluunniit avissimaguni, aningaasaqarnermilu tungaatigut atukkaminik allanngortoqarnera, assersuutigalugu isertaqarnerulerneq pillugu paasissutissiisarnissaq.

Imm. 2-mut

Utertitassat pillugit aalajangersagaliernerup periarfissaqalersippaa kommunit utoqqalinersianik akiliivallaarsimanermi ingerlaavartumik utertitsisinaalernerat, tassunga ilaapput inummut tapit aamma meeqqanut tapit. Taamatut utertitsisinnaassagaanni piumasagaataavoq, utoqqalinersiallip paasissutissaanik eqqunngitsumik kommunemut paasissutissiisimanissaa imaluunniit

utoqqalinersiassanik annertussusiliinermut sunniuteqartumik paasissutissanik piaraaluni nipangiussaqaarsimanissaa. Kommunip kukkunikkut annertuallaartumik utoqqalinersiassanik tunniussaqaarsimappat, kukkunerlu tamanna utoqqalinersialimmut tutsinneqarsinnaanngippat, utertitsilluni akiliisitsinissaq imaluunniit allatut utertitsinissaq utoqqalinersialimmut piumasarineqarsinnaanngilaq, utoqqalinersiassat annertuallaartut akiliutigineqarnerat, utoqqalinersialimmut ersarippallaarsimannngippat.

Assersuutigalugu kommunimiit utoqqalinersianik akiliinermi kisitsisip tunuagut 0-mik ilanngussisoortoqaarsimappat, taamaalilluni utoqqalinersialik pisassaraluami quleriaataanik tunineqarluni, taava utoqqalinersiallip utoqqalinersiassaminik eqqortunik tunineqarsimanini naatsorsuutigisinnaanngilaa. Akiliutigivallaakkat utertillugit utoqqalinersialimmit akilernerqarnissaat imaluunniit utertillugit tunniunneqarnissaat piumasarisalugu kommuni periarfissaqarusussaaq.

Utoqqalinersiallip kukkusumik piaraaluneerluniluunniit paasissutissiisinnaaneranut tunngatillugu, utertillugit akileeqqusilluni imaluunniit allatut uterartitsilluni akilersuisitsinissamik piunasaqaateqartoqanngilaq. Kukkunerummi utoqqalinersialimmut tutsinneqarsinnaanera naammappoq.

Siusinaarluni utoqqalinersialik utoqqalinersianut pensioninut ikaarsaernermini suli kommunimut akiligassaqarpat, siusinaarluni utoqqalinersiat aamma utoqqalinersiat aqutigalugit akilersuisitsisoqarsinnaavoq. Aammattaaq utoqqalinersiat aamma inummut tapit aqutigalugit uterartitsilluni akilersuisitsisoqarsinnaavoq. Meeqqanut tapit aqutigalugit akilersuisitsisoqarsinnaanngilaq.

Utoqqalinersiat aqutigalugit akilersuisitsinissaq kommunimit aalajangiunneqassappat, tamatuma Kalaallit Nunaanni inunnik isumaginninneq pillugu inatsit tunngavigalugu illuatungeriit eqqartuussivikkut aalajangiisitsinnaanerat aqutigalugu aamma pisortat sulianik ingerlatsinissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat alaatsinaallugit akilersuisitsiniarnerit pisinnaapput, taamaalilluni utoqqalinersiallip naammattumik inuussutissaqarnissaa qulakkeerniarlugu. Suliassani taamaattuni tamatigut isummerfigineqartassaaq, utoqqalinersiat aqutigalugit ingerlaavartumik akilersuisitaanermi utoqqalinersialik qanoq pissaqatitaanersoq.

§ 17-imut

Utoqqalinersiassat tapisiaasinnaasullu qaammammum siumoortumik akiliutigineqartassapput. Assersuutigalugu qaammammi junimi utoqqalinersiassat qaammatisip majip naanerani ullormi aningaaseriviup ammaffigisaani kingullerni ikereerneqarsimassapput.

§ 18-imut

Sulianik ataasiakkaanik nalilersuineq tunngavigalugu utoqqalinersianik allaffissornikkut utoqqalinersialimmik kiffartuussilluni ingerlatsisinnaavoq. Tassa imaappoq, utoqqalinersialik akisussaassuseqanngitsumik aningaasaatiminik iliuuseqarpat, assersuutigalugu ullormi utoqqalinersiffiusumi aningaasarsiani tamaasa nungullugit atortarpagit, taava taamaalilluni utoqqalinersiallip aalajangersimasumik akiligassaminik akiliisinnanani imminulluunniit pilersorsinnaanani, imaluunniit utoqqalinersiallip aalajangersimasumik akilersugassani naammaginartumik akilersorsinnaanngippagit.

Aalajangersagarli, qaammut siumoortumik utoqqalinersitsisarnermit allaanerusumik utoqqalinersiassanik kommunip akiliisarnissaa pillugu piumaqarnissamut sinaakkutissinneqanngilaq. Aalajangersakkami siunertarineqanngilaq, kommunip utoqqalinersialik sinnerlugu utoqqalinersiaanik ingerlatsinissaa, pissutigiinnarlugu tamanna utoqqalinersialimmut naafferalugit pisarnissaq ilarnerussammat. Aalajangersakkamili taamatut kommunimut piumasaqarluni qinnuteqartoqarsinnaanissaa killilerneqanngilaq.

§ 19-imut

Utoqqalinersiassanik akiliuteqartarnek unitsinneqartassaaq toqusoqarsimappat, aamma utoqqalinersitsisarnermi piumasaqaasut eqqortinneerupata, assersuutigalugu Nunani Avannarlerni isumaqatigiissut malillugu Isumaginninnermi Sillimmasiisartoqatigiit utoqqalinersiassanut piumasaqaataannik naammassinnissimanani Kalaallit Nunaat qimassimagaanni.

Malittarisassaq pingarneq tassaavoq, qaammatip utoqqalinersiffiusup naanera killigalugu, utoqqalinersiassanik pisinnaatitaaneq tunngavissaaruttarmat. Utoqqalinersialik februarimi toqusimappat, taava utoqqalinersiassai qaammat marts ilanngullugu killigalugulu tunniunneqassapput. Taamaattorli Kalaallit Nunaat qimallugu nunamut allamut nuunnermi qaammatip nuuffiup naanerani utoqqalinersiat unitsinneqassapput. Taamaattorli utoqqalinersialik utoqqalinersiassanik pisinnaatitaavoq, imaassimappat utoqqalinersiassanik taamatut pisinnaatitaanermi nunanit avannarlerniit imaluunniit nunanit allanit EUS-imik isumaqatigiissummut atasunut piumasaqaataasunik eqquutsitsisimaguni.

Piffissami sivikitsumi Kalaallit Nunaannik qimatsisimanermi, assersuutigalugu sulinnigiffeqarnermi, niuertutut angalanermi imaluunniit tassunga assingusumik peqquteqarluni peqannginnermi utoqqalinersiassat tigungmiinnarneqarsinnaapput, matumani utoqqalinersiallip nunami maani najugaqartutut nalunaarsorsimanani attatiinnarsimappagu. Sulianik ataasiakkaanik erseqqinnerusumik nalilersuinerit tunngavigalugit, utoqqalinersiallip Kalaallit Nunaannik piffissami sivisuumi qimateqqasimanera nalilersorneqaaqarluni aalajangiiffigineqartassaaq. Taamaattorli ukiup ataatsip iluani qaammatip pingasut tikillugit Kalaallit Nunaannik qimatseqqasimanerit (assersuutigalugu sulinnigiffeqarluni, peqqissariarluni assigisaanilluunniit) piffissami sivikinnerusumi aallarsimanertut naatsorsuunneqartassapput.

Imm. 2-mut

Assersuutigalugu utoqqalinersialik 1. januar 2006 tammaaneqartutut nalunaarutigineqarpat, tamatuma kingorna qaammatit pingasut qaangiunnerisigut utoqqalinersiai unitsinneqassapput, tassa imaappoq aprilip aallaqqaataani 2006, imaappoq piffissap taaneqartup iluani utoqqalinersiallip uumanera pillugu uppersaataasinnaasunik pissarsisoqarsimanngippat. Matumani utoqqalinersiat tamakkiisumik piivinneqassapput, ukiup ataatsip iluani utoqqalinersiallip uumanera pillugu uppersaataasinnaasunik pissarsisoqarsimanngippat. Tassa imaappoq, utoqqalinersiai januarip aallaqqaataani 2007 atorunnaarsinneqassapput.

Uppersaatait assersuutigalugu pisorta qarfinnit allaniit pissarsiarinarneqarsinnaapput, asserssutigalugu politeeqarfinniit, imaluunniit utoqqalinersiallip namminee rluni kommunimut saaffiginninnermigut utoqqalinersiaqarnermut uppersaatainik pissarsiniartoqarsinnaavoq.

§ 20-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq, utoqqalinersiat tunngavigalugit pinngitsaaliinikkut iliuusissanik piunasaqaateqartoqarsinnaanngitsaq, tassunga ilaapput eqqartussinikkut malersuineq tunngavigalugu akilersuisitsiniarnerit allatulluunniit akiliussisitsiniarnerit. Matumani pineqarput, utoqqalinersiallip akiligassa qarfigisai utoqqalinersiallip utoqqalinersiai akiliutigitinniarlugit piunasaqarsinnaatitaanngitsut. Inatsisitigut malersorneqarnermut tunngatillugu matumani siunertaavoq, pinngitsaaliinikkut allatut iliuuseqartarnerit mattunniarlugit, taamaalilluni eqqartuusineq aqutigalugu akiligassa qarfigineqartut utoqqalinersiat aqutigalugit akiliisitsiniartarnerat unitsinniarlugu, assersuutitut nakkaattoorluni akiliisinnaajunnaarsimaneq taaneqarsinnaavoq.

Taamaattorli imaanngilaq utoqqalinersianik akiliuteqarpallaarsimanermi kommunip akiliutigivallaakkaminik utertitsiniarsinnaanera imaluunniit akilersuisitsisinnaanera mattunneqartoq, matumani, § 14, imm. 2, aamma § 16, imm. 2. innersuussutigineqarput.

Aalajangersakkat siunertaraat sapinngisamik utoqqalinesiasat siunertaminnut naapertuuttumik atorneqartarnissaat, soorlu inuuniarnermi naammaginartumik aningaasartuuteqartarnissap periarfissa qarfigineqarnissaa.

§ 21-mut

Erseqqissarneqarpoq kommunalbestyrelsip Naalakkersuisullu aalajangiineri Inunnik Isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aaqqissuussaanelu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 11-mi, 12. november 2001-imeersumi aalajangersakkat naapertorlugit naammagittaalliuutigineqarsinnaammata, takuuk § 8-mi imm. 4. § 8-mi imm. 4 naapertorlugu inunnik isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aaqqissuussaanelu pillugit Inatsisartut peqqussutaat naapertorlugu

Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfiup piffissaliussamik eqquutitsinnginneq immikkut isiginiarsinnaavaa tamatumunnga pissutaappata pissutsit pineqartup pisuussutiginnngisai.

§ 22-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami naqissuserneqarpoq utoqqalinermi pensionisiat Nunap Karsianit kommunemiillu akilerneqartartussaasut, aalajangersakkamilu aalajangersarneqarput utoqqalinersialinnut tamanut kommuni avataanni najugalinnut aningaasartuutit tamarmik Naalagaaffeqatigiinnerullu avataani najugalinnut tamanut aningaasartuutit Nunap Karsianit akilerneqartassasut.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq inummut tapinut aningaasartuutit qanoq avinneqartassanersut.

Imm. 3-mut

Pisorta qarfiup oqartussaasup peqqussummik aqutsisuusup aningaasartuutit sullissinnermut tunngasut akilertassagai.

§ 23-mut

Aalajangersarneqarpoq Naalakkersuisut naatsorsuutininik saqqummiussisarneq kukkuneruiinerlu pillugit malittarisassanik erseqqinnerusunik aalajangersaassasut. Assersuutitut taaneqarsinnaavoq Namminersornerullutik Oqartussat kontoliisarneq pillugu Ilitsersuutaanni ilaatigut uppernarsaatinik tunniussisussaataaernermit kommuninullu utertitassanik uninngatitsisinnaanermut malittarisassat pioreermata.

§ 24-mut

Imm. 1-mut

Namminersornerullutik Oqartussat kontinut immersuisarnermut ilitsersuutaat naapertorlugu kommunit kommunimi utoqqalinermi pensionisiallit pillugit paasissutissanik Naalakkersuisunut nassitsisussaataaernerat manna tikillugu atuuttoq aalajangersakkami erseqqissarneqarpoq. Erseqqissaataavoq pisussaataaernermit taamaallaat pineqarmata kisitsisitigut paasissutissat, imaappoq paasissutissat inummut tunngasuunngitsut, kiisalu paasissutissat pineqartut kvartalikkuaartaunissaat ukiumoortuunissaallu aammalu piffissamut aalajangersimasumut atuuttuunissaat, tassalu kvartalip ukiulluunniit naaneranni kingusinnerpaamik qaammat ataaseq qaangiutsinnagu nassiunneqarsimasussaallutik.

Imm. 2-mut

Naalakkersuisut pisinnaatitaaffigaat nalunaarusiat imaasa ilusissaasalu malittarisassaannik sukumiinerusumik aalajangersaasarnissaminnut, ilaatigullu piumasarisinnaallugu qarasaasiaq atorlugu paasissutissat nassiunneqassasut, tassunga ilanggullugu internetikkut. Kommunit malittarisassatut aalajangersakkat atuuttut saniatigut allanik paasissutissanik nassitsinissartik pisussaaffiginnigilaat.

Naalakkersuisut malittarisassanik aalajangersaanissaminnut missingersuusiorsinnaanerminni annertuumik pisinnaatitaaffeqarput, matumani paasissutissat utoqqalinermi pensionisiaqartitsinermut tunngasut nalinginnaasut pillugit paasissutissat piumaneqartut pineqarpata. Paasissutissat attuumassuteqarsinnaasut assersuutigalugu tassaasinnaapput pisartakkat annertussusaat, tunniunneqartarfii, pensionisiat tapillu tunniunneqartartut agguarneqartarnerannut tunngasut, pisartagallit amerlassusii il.il. Paasissutissat sukumiinerusut piumaneqarsinnaapput soorlu pisartagallit ukiuinut suaassusaannut, ilinniagaannut, tamakkiisumik isertitaannut, qanga utoqqalinermi pensionisianik pisartagaqalersimanerannut il.il. agguataarlugit. Taamatulli piumasaqarnissamut tunngaviussaaq paasissutissat pineqartut kommunit pigereerpatigik imaluunniit pissarsiarisinnaappatigik.

Inatsisartut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaata arlaleriarluni ujartortarsimavai kisitsisinngorlugit paasissutissat isumaginninnermut tunngasut, kingullermik ataatsimiititaliap 2007-imi Aningaasanut Inatsisissap suliarineranut tunngasumik isumaliutissiinerani ujartorneqartut. Aammattaaq oqaatigineqarpoq kisitsisit pisariaqartinneqartut pissarsiariniarneqartarneranni pisariaqassappat Naalakkersuisut malittarisassiorlutik ataavartumik paasissutissanik pissarsiniarsinnaassasut.

Aammattaaq matumuuna erseqqissaatigineqassaaq, suliassami matumani KANUKOKA-p taarsiivigineqarnissaa pisariaqanngimmat, pissutigalugu tamanna tapiissutinik isumaqatigiinniarnertit aqqutigalugit isumannaareerneqarnikummat.

§ 25-mut

Aalajangersagaq nutaajuvoq Naalakkersuisullu inatsit pineqartoq naapertorlugu periarfissinneqarput aningaasanik kommunenut utertitassanik uninngatitsisinnaanissaminnut taakku § 23 malillugu naatsorsuusiornermi kukkunersiuneramilu pisussaaffimminnik naammassinnissimangippata imaluunniit § 24 malillugu kisitsisitigut paasissutissanik nalunaaruteqanngippata. Uninngatitsineq pisinnaavoq Naalakkersuisunit malittarissassat sukumiinerusut naapertorlugit sumiginnaaneq naatsorsuusiornermik amigartumilluunniit naatsorsuusiornermik nalunaarusiornermilluunniit pissuteqarpat. Piumasaqaataanngilaq sumiginnaanerup kinguneranik Naalakkersuisunit utertitsissutaasussat assigisaasalu annertussusissaannut.

Aningaasat utertitassat uninngatinneqarnissaannik aalajangerneq imaluunniit suli uninngatitsigallarnissamik aalajangerneq pissaaq naleqqatigiissarinermut

tungavissarititaasoq naapertorlugu, taamaasilluni aningaasat uninngatinneqartariaqanngitsut ataatsimut naliliinerup kinguneranik eqqorneqaqqunagit. Taamaattumik sumiginnaanerni ilungersunannginnersuni utertitassat ilaannakortut uninngatinneqarsinnaapput. Nalunaaruteqarneq eqqortumik pisimappat Naalakkersuisut malittarisassat atuuttut naapertorlugit utertitassanik uninngatinneqarallartunik ingerlaannaq akiliissapput. Aningaasat Naalakkersuisunit uninngatitat erniaannik naatsorsuisoqartarsanngilaq.

Naatsorsuusiornissamut, kukkuneruiniissamut imaluunniit nalunaarusiornissamut pisussaaffiit annertussusii allaffissornermi artukkiippata annikinnerusumilluunniit kommuneni artukkiinermik kinguneqarpata, iluarsiiisuteqartoqarsinnaavoq kommunenut tapiissutit aalajangersarneqarnerannut atatillugu, pisussaaffiilli naammassineqartussaapput allannguutip atuutilersinneqarneraniilli. Iluarsiiisuteqarnissaq attuumassuteqalersinnaavoq assersuutigalugu qarasaasiaqarnikkut atortunut ikiorsiissutsissat pisariallit aningaasartuutaanerisa tamanna pisariaqartilerpassuk, kisitsisitigut paasissutissanik pissarsiniarnermi atortunik nutaanik pissarsinissaq pisariaqalerpat assigisaanilluunniit pisoqarpat.

Imm. 2-mut

Innuttaasup utoqqalinermi pensionisianik pisartagaqalernissaanut tunineqartarneranullu, tassunga ilanngullugit inummut tapit, aningaasat utertitassat uninngatinneqarsinnaanerit assigisaalu sunniuteqartussaannngillat. Taamaalilluni kommunip innuttaasumut utertitassanik uninngatitsineq tunniussinnginnissaminut pissutiginiarsinnaanngilaa, pisariaqassappallu allatut iliorluni aningaasartuutiminut matussutissarsiorsinnaalluni.

§ 26-mut

Imm. 1-imut

Siunnersuutigineqarpoq peqqussut 1. juli, 2007 atuutilersinneqassasoq.

Imm. 2-mut

Peqqussutip matuma atuutilerpera ilutigalugu pisortanit pensionisiat pillugit peqqussut nr. 9, 15. april 2003-meersoq atorunnaassaaq.

Imm. 3-mut

Utoqqarnut ukiussarititaasut killingisa ukiunik marlunnik qaffanneqarneranni naammaginartumik piffissaqarlutik sungiussiniarnissaat isumannaarniarlugu ikaarsaariarnermi aqqiussuussisoqarnissaa siunnersuutigineqarpoq. Aqqiussuussineq taanna malillugu ukiussarititaasunut killigititaasoq 63-iusoq 2008-mi 31. december ilanngullugu atuukkallassaaq. 2009-mi januarip aallaqqaataat ilanngullugu utoqqalinermi pensionisiaqalernissamut ukiussarititaasunut killigititaasoq 64-inut

qaffanneqassaaq. 2010-mi januaarip aallaqqaataaniit atuutilersumik ukiussarititaasunut killigititaasoq 65-inut qaffanneqassaaq.

Imm. 4-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq inuit utoqqalinermi pensionisianik pisinnaatitaareersut pisinnaatitaaffitsik annaassanngikkaat, ikaarsaariarnermi aaqqissuussinerup kinguneranik utoqqalinermi pensionisiaqalernissamut ukiussarititaasunut piunasaqaataasut naammassisinnaanngikkunikkit. Assersuutigalugu inuk 2009-mi septembarip aallaqqaataani 64-inik ukioqalersimaguni tamatumalu nalaani utoqqalinermi pensionisiaqarsinnaatitaalereersimalluni, pensionisiaqalernissaminut pisinnaatitaaffimminik annaasaqassanngilaq, naak pensionisiaqalernissamut ukiussarititaasut killingat 2010-mi januaarip aallaqqaataaniit 65-inut qaffanneqartussaagaluartoq.

Imm. 5-mut

Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni allani najugaqarallarnermi Meeqqat tapii, isertitanik nalimmassaasarneq aamma utoqqalinersitsisarneq pillugit malittarisassat, pisortat inunnik ikiorsiisarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaanni nr. 9, 15. april 2003 meersumi sinaakktissatut aalajangersakkat, aalajangersakkat takkua pillugit Inatsisartut allanik peqqussusisornerisigut imaluunniit inatsisartut allanik inatsisiliornermikkut allanik sinaakktissiornerisigut imaluunniit atorunnaarsinneqarnissaasa tungaanut, sinaakktissat atuutiinnarallassapput.